

Yttrande gällande remiss för ny avfallsplan 2021-2025

Ärendebeskrivning

Hallsbergs nuvarande avfallsplan gäller 2017-2020 och en ny ska tas fram i enlighet med avfallsförordningen. Innehållet i en avfallsplan regleras av avfallsförordningen samt av föreskrifter från Naturvårdsverket. En avfallsplan ska bl.a. innehålla mål och åtgärder som syftar till att hantera avfall enligt avfallshierarkin. Sydnärkes kommunalförbund har skickat förslag till ny avfallsplan på remiss och planerar, efter bearbetning av planen enligt inkomna synpunkter, att ställa ut förslag till avfallsplan för allmänheten. Därefter kommer ett slutligt förslag till kommunfullmäktige att presenteras.

Förslag till beslut

Kommunstyrelsen föreslås godkänna upprättat förslag på yttrande gällande ny avfallsplan för 2021-2025.

Yttrande

Målen och åtgärderna bedöms bidra till ett tydligt fokus för att sätta nationella och internationella mål ska uppfyllas. Det är positivt att målen sätts i fokus och att åtgärderna ska ses som frivilliga men det senare behöver förtydligas under rubriken Genomförande och uppföljning. Det är viktigt att det finns en tydlig nulägesbeskrivning av de satta målen och uppgifter för detta finns att hämta på Miljöenheten. Det bör även gå att få en mer komplett nulägesbild av målen i nuvarande avfallsplan med hjälp av uppgifter från Miljöenheten. Utöver detta finns även vissa kompletteringar som kan göras i nulägesbeskrivningen av avfallshanteringen inom kommunen, exempelvis att boende i Hallsbergs kommun har möjlighet att lämna avfall på ÅVC Kvarntorp samt att en ny ÅVC i Hallsberg planeras.

I måldokumentet tas ansvarsfördelningen mellan förbundet och kommunerna upp. Det nämns att ansvarsfördelningen hanteras i förbundsordningen, där det framgår att Hallsbergs kommun överlämnat uppgifter som fastställs i 15 kap. Miljöbalken. Dessa är

- Den strategiska planeringen av frågor rörande avfallshantering
- Uppgifter rörande insamling och behandling av avfall
- Myndighetsutövning

Det bör därför påpekas att förbundet och kommunerna är ansvariga för avfallsplanens genomförande då den faller under strategisk planering samtidigt som den även berör kommunernas verksamheter. Förbundet bör också ha ansvar för informationskampanjer till invånare och verksamhetsutövare, för att exempelvis minska mängden restavfall, då det bör falla under strategisk planering. Under strategisk planering kan även uppföljning av avfallsplanen ingå liksom strategiska frågor kopplade till upphandling, där förbundet kan vara en stöttande roll mot kommunerna. Vid bildandet av förbundet avyttrade kommunen kompetens till förbundet vilket medför att kommunen har svårare att klara de åtaganden som föreslås i planen. Det innebär att förbundet är en bättre aktör för vissa mål och åtgärder. Gällande ansvarsfrågan finns ett behov av att göra en översyn av

åtgärderna ur rollperspektivet. Vissa åtgärder, exempelvis klädbyterskåp, kan förbundet uppmuntra civilsamhället att genomföra. Generellt lägger avfallsplanen ett större ansvar på kommunerna gällande måluppfyllelsen än vad som hamnar på förbundet. Det är positivt att förbundet ser möjligheter där verksamheterna inom kommunen kan förbättras men även förbundet har möjlighet att i stor utsträckning påverka avfallshanteringen. Därför föreslås att förbundet kompletterar med delmål och åtgärder som syftar till att minska förbundets miljöbelastning.

För att nå målen behövs finansiering. Planen bör innehålla en beskrivning av de ekonomiska konsekvenserna av genomförandet, i förbundet och på kommunnivå. Beskrivningen bör innehålla en analys av behov av drift- och investeringsmedel. Det bör även beskrivas hur planen kommer påverka taxor och avgifter samt om kommunernas avgifter till förbundet är tänkta att påverkas.

Förslag till kompletteringar och ändringar

1. Det bör framgå att förbundet och kommunerna är ansvariga för avfallsplanens genomförande.
2. Förtydliga att åtgärderna är frivilliga, exempelvis under rubriken Genomförande och uppföljning. Förtydliga att det inte är åtgärderna som ska följas upp.
3. Det bör ändras till att det är förbundet som är ansvarigt för uppföljning av målen årsvis, med stöttning av kommunerna, enligt tidigare resonemang.
4. Det bör göras en översyn av åtgärderna ur rollperspektivet. Det finns åtgärdsförslag som föreslås genomföras av kommunen, som bättre passar förbundets eller civilsamhällets roller.
5. Generellt sett bör de informationskampanjer som föreslås genomföras anordnas av förbundet varför förbundet kan sättas som ansvarig på de delområden där informationskampanjer föreslås som åtgärd.
6. Det är möjligt att komplettera nulägesbeskrivningen och uppföljning av nuvarande avfallsplan med uppgifter som kan hämtas från Miljöenheten. Nulägesbeskrivningen bör spegla de mål som föreslås så att det är enkelt att följa upp målen i avfallsplanen.
7. Komplettera nulägesbeskrivningen med att boende i Hallsbergs kommun har möjlighet att lämna avfall på ÅVC Kvarntorp och att denna möjlighet kommer bibehållas samt att en ny ÅVC i Hallsberg planeras (Bilaga 1, sida 15, punkt 4.2. samt Bilaga 3, sida 1, tredje stycket)
8. De mål som föreslås, bör ändras så att de lättare överensstämmer med den diversitet som finns i kommunerna. Som exempel kan ges planens förslag på åtgärder för att minska matsvinn, se mer under kommentaren till Målområde 1, delmål 2. Avfallsplanens mål bör vara rimliga att nå för samtliga kommuner och de kommuner som har möjlighet att göra stora förändringar gör troligtvis detta trots något lägre satta mål.
9. Även om kommunerna och förbundet är stora aktörer inom de geografiska områden som berörs finns flera verksamhetsutövare som kan påverka avfallshanteringen inom kommunerna. Större vikt bör läggas vid detta. Exempelvis genom att förbundet utför informationskampanjer mot hyresvärdar och bostadsrättsföreningar som syftar till att fler miljöhus med fastighetsnära insamling byggs, eller för att minska matsvinn på restauranger.
10. Då förbundet är en stor aktör och verksamhetsutövare inom de geografiska områden som berörs har förbundet stora möjligheter att påverka avfallsuppkomsten och hanteringen av avfall. Det kan lyftas fram mer i avfallsplanen, exempelvis i Delmål 1 genom att även

förbundet minimerar användning av engångsartiklar och genomför upphandlingar på ett genomtänkt sätt, ur avfallssynpunkt.

11. Barnkonsekvensanalys bör nämnas i avfallsplanen. Förslagsvis görs en analys och biläggs.
12. Avfallsplanen bör nämna de mål som är satta i den regionala utvecklingsstrategin, där bland annat effektiv användning av jordens resurser nämns.
13. Hänvisning till samtliga bilagor i avfallsplanen bör göras i måldokumentet för att tydliggöra sammanhangen.
14. Målområden som riktar sig externt och internt är blandade i texten. En uppdelning av målen eller åtgärderna för att tydliggöra vad som riktas mot allmänhet och företag och vad som riktas mot kommun och förbund föreslås.
15. För Målområde 1, Hållbar konsumtion och förebyggande av avfall, föreslås följande ändringar:

- Delmål 1: Mängd restavfall per invånare har minskat med 15 % år 2025 jämfört med 2020
Både Förbundet och Kommunerna anges som ansvariga för målet, som i sig kopplas till avfallskollektivets beteende. Föreslagna åtgärder för kommunerna bidrar till att avfall förebyggs men är inte direkt kopplade till att invånarna minskar sitt restavfall. Förslagsvis ändras detta till att endast Förbundet är ansvarigt för detta delmål och att delmål 3 inom detta område ändras (se nedan).
- Delmål 2: Mängden onödigt matavfall (matsvinn) som uppkommer i kommunala kök ska minska med 20 % till 2025 jämfört med 2020
Sydnärkes kommunalförbundet har valt att ansluta sig till 25/25-målet, som innebär att mat- och restavfallet ska minska med 25 % till 2025, jämfört med 2015. Förbundet är förslagsvis medansvarig på delmål 2 gällande matsvinn, under målområde 1.
Hallsbergs kommun har idag verksamhetsmål som berör matsvinn. Drift- och servicenämnden ska göra en översyn av dessa mål. Översynen beräknas vara klar i juli i år. Det kan anses onödigt att avfallsplanen innehåller mål som liknar mål i befintliga dokument. Därför bör delmål 2 under målområde 1 tas bort helt och kompletteras med information om kommunernas mål för matsvinn, i nulägesbeskrivningen. Förbundet kan vara en stöttande aktör i kommunernas planering gällande matsvinn. Alternativt kan delmål 2 anpassas så att samtliga kommuner har möjlighet att uppnå målet. Förbundet bör i så fall, innan avfallsplanen ställs ut, ta hänsyn till resultatet av den målöversyn som Drift- och servicenämnden kommer att genomföra.
- Delmål 3: Minimera användningen av engångsartiklar inom kommunala verksamheter där så är möjligt
Ändras förslagsvis till "Minimera mängden restavfall inom de egna verksamheterna". Föreslagna åtgärder kan därmed vara kvar och relevanta åtgärder från delområde 1 kan lyftas in här. Det innebär att förbundet kan vara medansvarigt för delområdet.
- Delmål 4: Upphandling av varor, material och tjänster ska göras på sätt som leder till avfallsminskning och ökad återanvändning

Detta bör vara ett relevant mål för både förbund och kommun att arbeta mot.

- Ett nytt delmål föreslås, som syftar till att Förbundet minskar sin bränsleförbrukning och ökar andelen förnyelsebara bränslen.

16. För Målområde 2, Ökad materialåtervinning, föreslås följande ändringar:

- Delmål 1: Avfallshantering ska vara en självklar del i all kommunal planering. Här anges Förbundet vara den drivande aktören. Förbundet är en viktig remissinstans men kommunen är ansvarigt för den kommunala planeringen, exempelvis genom att ta fram detaljplaner. Förslagsvis ändras ansvarigt för delmålet från förbund till kommun.
- Delmål 3: Mängden förpackningar och returpapper i restavfallet ska minska med 20 % till 2025 jämfört med 2020. En åtgärd bör vara att informera hyresvärdar och bostadsrättsföreningar i kommunen om värdet att bygga miljöhus för att förenkla de boendes materialåtervinning.
- Delmål 5: Senast 2023 ska möjligheterna att införa en fungerande källsortering i stadsmiljöer ha utretts och senast 2025 ska åtgärder för införande ha vidtagits. Det är oklart vad som avses med fungerande källsortering i stadsmiljöer. Hänsyn behöver också tas till TIS-projektet som rör bostadsnära insamling av förpackningar och tidningar. Förslagsvis tas detta delmål bort, alternativt är förbundet ansvarigt för delmålet.

17. Målområde 3: Minskad nedskräpning för en renare miljö

- Delmål 1: Det ska inte finnas några platser i kommunerna där större nedskräpning sker. Detta mål är svårt att uppnå inom fem år. Målet ändras förslagsvis till "Platser där större nedskräpning sker ska aktivt förebyggas". Ansvarigt för målet bör vara förbundet, enligt tidigare resonemang.
- Delmål 3: Senast 2022 ha etablerat ett sätt att mäta andelen skräp på allmän platsmark för att senast 2025 kunna följa upp huvudmålet att minska nedskräpningen. Nedskräpning på allmän platsmark i Hallsbergs kommun är idag ett mindre problem. Utredning och införandet av en sådan metod som delmålet avser anses kostsam och uppskattas inte medföra den nytta som insatsen motsvarar.

18. Bilaga 1

- Sida 2, tabell 2-3. Nuläge för 2019 bör redovisas.
- Sida 2, tabell 3. Gällande antal hushåll och fritidshus i Askersunds kommun. Årtalet för 2016 bör vara felaktigt.
- Sida 4, första stycket. Trioplast i Lekeberg har upphört med verksamheten.
- Sida 14, första stycket. Miljöenheten kan ta fram avfallsmängder för de olika verksamheterna. Det står nu att avfallsmängder inte redovisats.
- Sida 15, punkt 4.2. Uppdatera informationen så att det framgår att omlastning av hushållssopor görs vid ÅVC i Kvarntorp i väntan på att en ny omlastningsstation, söder om bågskyttebanan i Hallsberg, byggs.

- Sida 15, punkt 4.2. Det finns fler verksamheter som kan vara av relevanta att nämna. Dessa är Vissberga lakvatten/gamla deponin, kommunens mellanlagring på deponin och KlingSund AB:s kabelgranulering.
- Sida 16, stycke 5. Hedlunds jord och skog är inget aktiebolag och lagringen av icke-farligt avfall har upphört sedan 10 år tillbaka.

19. Bilaga 3

- Sida 1, fjärde stycket. Uppdatera informationen så att det framgår att omlastning av hushållssopor görs vid ÅVC i Kvarntorp i väntan på att en ny omlastningsstation, söder om bågskyttebanan i Hallsberg, byggs.
- Sida 1, sida 1, Tillsyn. Tydliggör vilka samtliga tillsynsmyndigheter inom kommunerna är.

20. Bilaga 4

- Det bör tydliggöras vilken roll som kommun respektive förbund har gällande hanteringen av styrmedel. Exempelvis kan det under "Informativa styrmedel" framgå att förbundet har ansvar för informationskampanjer.

Kommunen anser att avfallsfrågorna är viktiga i arbetet med en hållbar livsstil. Både förbundet och kommunerna är framträdande aktörer i avfallsarbetet. En tydlig rollfördelning mellan aktörerna utgör grunden till en lyckad hantering av avfallsfrågorna.

Kommunstyrelseförvaltningen

Lena Fagerlund
Förvaltningschef

Tove Dahlström
Miljöstrateg/projektledare

Bilagor

-